

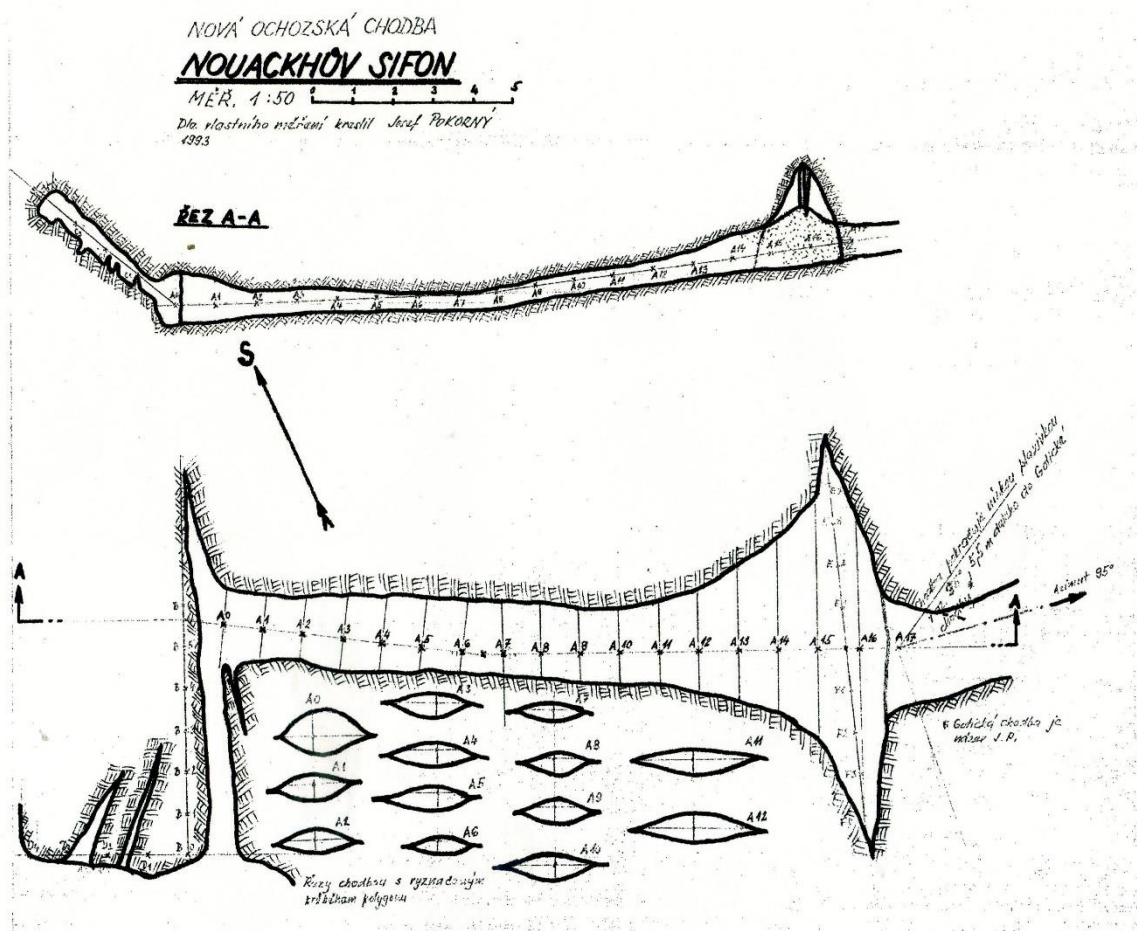
Záhady Ochozské jeskyně:

Partie za „Nouackhův sifonem“ a potřeba jejich přesného zmapování.

Josef Pokorný

Když nás kdysi Dr. Himmel školil, řekl že Nouackhův sifon v zadních partiích „Nové Ochozské chodby“ je předělem života a smrti. Předcházející sifony (Wanklův a Křížův) byly v podstatě polo sifony, které se po prokopání zprůchodnily. Nouackhův sifon je skutečným sifonem. Kdyby jeskyňáře, pracující za tímto sifonem oddělila v partiích za sifonem voda, která by zalila sifon, byl by to nejspíš jejich konec. Jeho prostup je možný až když v době delšího sucha vyschne – a to někdy trvá léta.

Jak ten sifon vlastně vypadá ?

V r. 1993 jsem si ten sifon pro vlastní potřebu iniciativně zmapoval. Nikoliv na příkaz Dr. Himmela, „pro potřebu havarijního plánu“ jak se snaží čtenářům v čísle 44 (2006) Spelea na str. 53 čtenářům namluvit. Ten sifon je velice zajímavý krasový útvar. Dovolte prosím senilnímu starci aby popustil uzdu své fantazii a chvíli mlátil, (jak píše pan Dr. Himmel), prázdnou slámu. Budou to možná úvahy amatéra a neumětele. Ale zkuste se nad tím zamyslet.

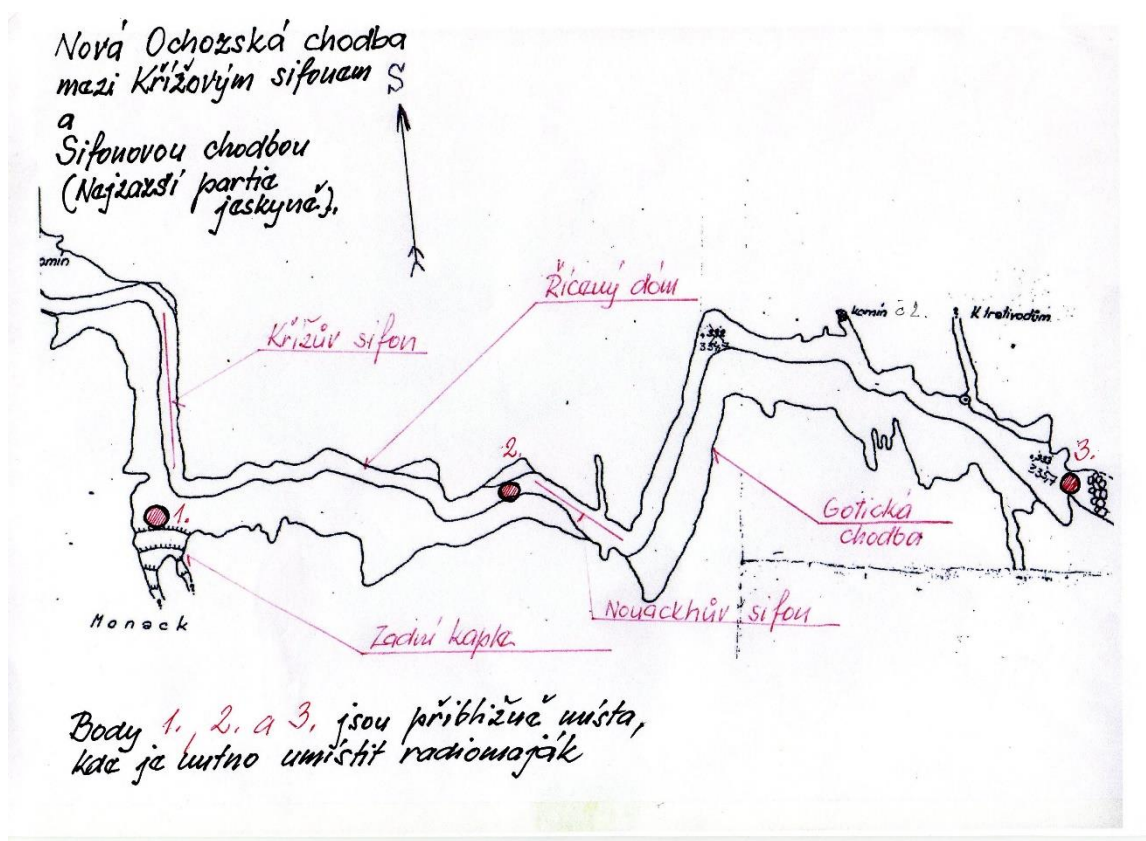
Nejprve mi dovolte, abych vás seznámil s „terénem“ tohoto zákoutí Nové Ochozské chodby, lépe řečeno, jejích koncových partií. Na konci Křížova sifonu vylezeme po svahu náplav o cca 1,8 m výš, do dómku, u kterého je v Ryšavého mapě napsáno „Monack“ (nevím co to má být) a Dr. Himmel toto místo nazývá „Zadní kapli“. V Zadní kapli je komín, který se pokusil Dr. Himmel a jeho přátelé zlét. Tento průboj popisuje **Dr. Himmel** ve své publikaci „**25 let výzkumů krasového podzemí**“ na str. 16 a 17, v části nazvané „**Příhoda v Zadní kapli**“.

Takhle vypadá průkop v Křížově sifonu. (Obrázek nahoře).

Na snímku výše je pohled ze Zadní kaple k výstupu z Křížova sifonu. (Ty předměty jsou tam pro moje usnadnění vyhledání cesty zpět). Voda, přitékající do „Křížova sifonu“ přitéká z chodby, ležící východně od tohoto místa – viz mapku. Vodní tok teče právě níže. Náplavu, kterou vidíme na snímku zde zadržely zřícené vápencové lavice (?). plošina „Monack“

Opět používám výřez z Ryšavého mapy (1944, měř. 1 : 500).

Červený bod, označený č. 1 je Zadní kaple. Podle Dr. Himmela se Zadní kaple táhne až k ústí Nouackhova sifonu. Podle mne jde o enklávu Nové Ochozské chodby (část chodby v cizím prostředí). Já jsem to pokračování chodby pracovní nazýval „Řícený dóm“ (k velké nelibosti Dr. Himmela). Proč ? Protože mi to vrtalo hlavou a jak jsem posléze zjistil, toto místo vrtá hlavou i L. Slezákovi.

Přemýšlejte se mnou: Proč je nutno vylézt do Zadní kaple (na mapě Ryšavého „Monack“) z Křížova sifonu na úroveň náplavy cca o 1,8 m výš? Všimněte si předcházející fotografie. Z náplavy ční zřícené balvany. A směrem na východ to vypadá tak, jak to dokumentují další dva obrázky : Změť velkých, lavicovitých balvanů ležících níže. Při prostupu dál je zapotřebí některé přelézat, jiné je lepší podlézat, protože jsou nakupeny na sobě. Co to bylo za přírodní katastrofu, která to způsobila ? Jak vypadala ta jeskyně před tím, „než to spadlo“ ? Odkud a kam tekly tehdy vody ? Hypotéz můžeme vymyslet víc, ale jaká byla skutečnost ? Jaká byla logika vývoje té chodby ?

A to není všechno. Při dalším prostupu nás zastaví Nouackhův sifon. To je další dílo přírody, zasluhující pozornost. Podle mých představ se tudy tlakové krasové vody protlačily mezivrstevní spárou mezi dvěma chodbami, spojujícími dříve (před katastrofou ?) odlišné, (dnes patrně zasedimentované) prostory. Pak následoval klasický krasový proces : Korodování (rozpouštění vápencového materiálu) mezivrstevní spáry krasovou vodou, jakmile došlo k proudění vody, začala eroze (výmolná činnost) vrstevní spáry a když už tam tekla voda unášející písek, docházelo k abrazi (vydírání vrstevní spáry). Důkazem je čočkovitý profil sifonu. (Rychlost vody klesá od středu k okrajům a stejně tak klesá výmolná činnost).

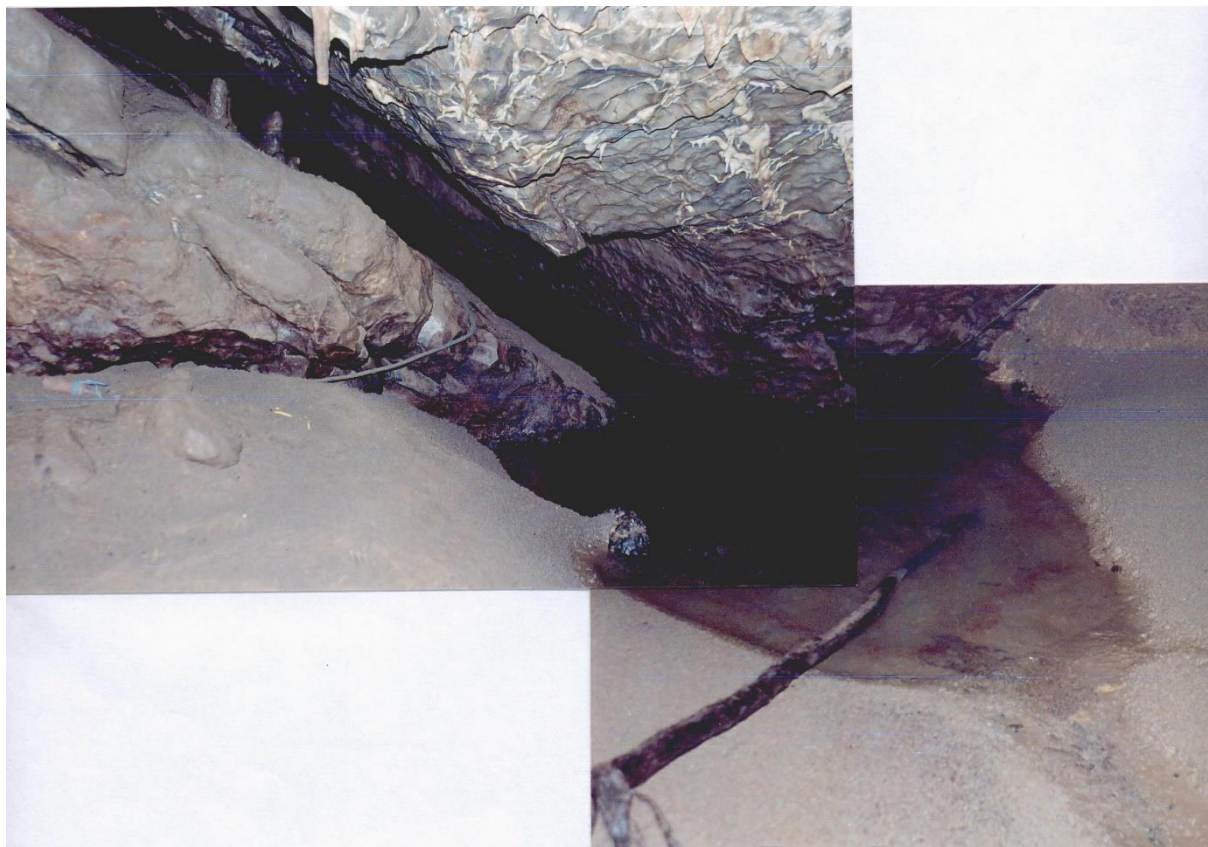
Pak už mohlo protékat tolik vody, že protékla přes suť Říceného dómu a našla si cestu tím, čemu dnes říkáme Křížův sifon, a to tak, že nejprve odnesla tu část náplavy, kterou měla v cestě a náplavu na plošinu „Monack“, ležící mimo odtok vod, ponechala na svém místě. Co vy na to, páni jeskyňáři ?

Dva pohledy do „Říceného domu“. (Pohled z plošiny „Monack“)

Ale vraťme se teď k Nouackhovu sifonu.

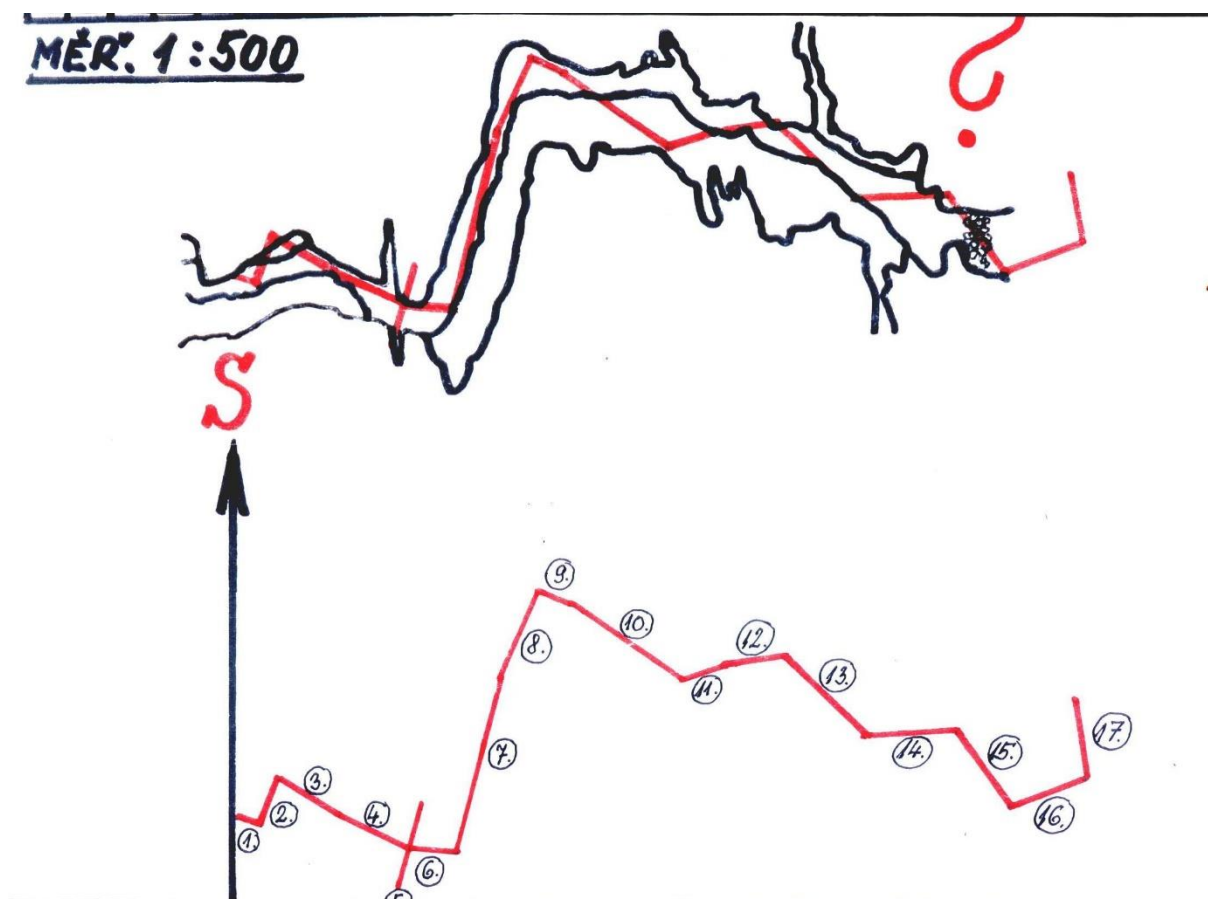
Takhle vypadá vstupní partie Nouackhova sifonu. Před ním je náplava jemného písku. Když vstoupíme do úzké pukliny a leže na skále se v ní posouváme dál, najdeme místo, kde můžeme sklouznout dolů a plazit se dále chodbičkou čočkovitého tvaru.

Až po profil A 12 nebo A 13 se plazíme ve skále. Přesně už si to nepamatuju, ale někde mezi těmito profily končí skalní dno sifonu a dále už tvoří dno jen písek. Pak se strop začne zvedat a ocitneme se v jakémsi příčném rozšíření či kaverně – ve vyprázdněném prostoru. (Viz plánec Nouackhova sifonu). Jestli jsem tehdy dobře měřil (měl jsem jen turistickou buzolu „Sport“) pak puklina leží v ose $25^\circ / 205^\circ$ a kaverna příčného rozšíření leží v ose $20^\circ / 200^\circ$. Pokud v daných podmínkách s danou buzolou nebylo moje měření zcela přesné, pak obě pukliny leží ve směru $30^\circ / 210^\circ$.

Dno příčného rozšíření je také tvořeno jemným pískem. Ing Jiří Hruška mi tehdy tvrdil, že tam jednou zapálil svíčku a na severním konci této kaverny mu plamének svíčky zachytil slabý průvan. Já jsem to následně zkoušel také, ale žádný průvan, ani na jednom konci tam nebyl.

Za kavernou se opět dostaneme do nízké plazivky, tentokrát se všech stran v písku. Tato plazivka je 5,5 m dlouhá a její azimut činil 95° . Ve směru do leva (k severu) se ocitáme v „Gotické chodbě“ (jde opět o můj pracovní název, chodba má podobu gotického oblouku, vrchol oblouku je ode dna vzdálen cca 1,2 až 1,3 m) ale ve směru do prava (k jihu) je chodba ukončena v náplavě z jemného písku, jaký jsem popisoval už před ústím Nouackhova sifonu a v kaverně příčného rozšíření.

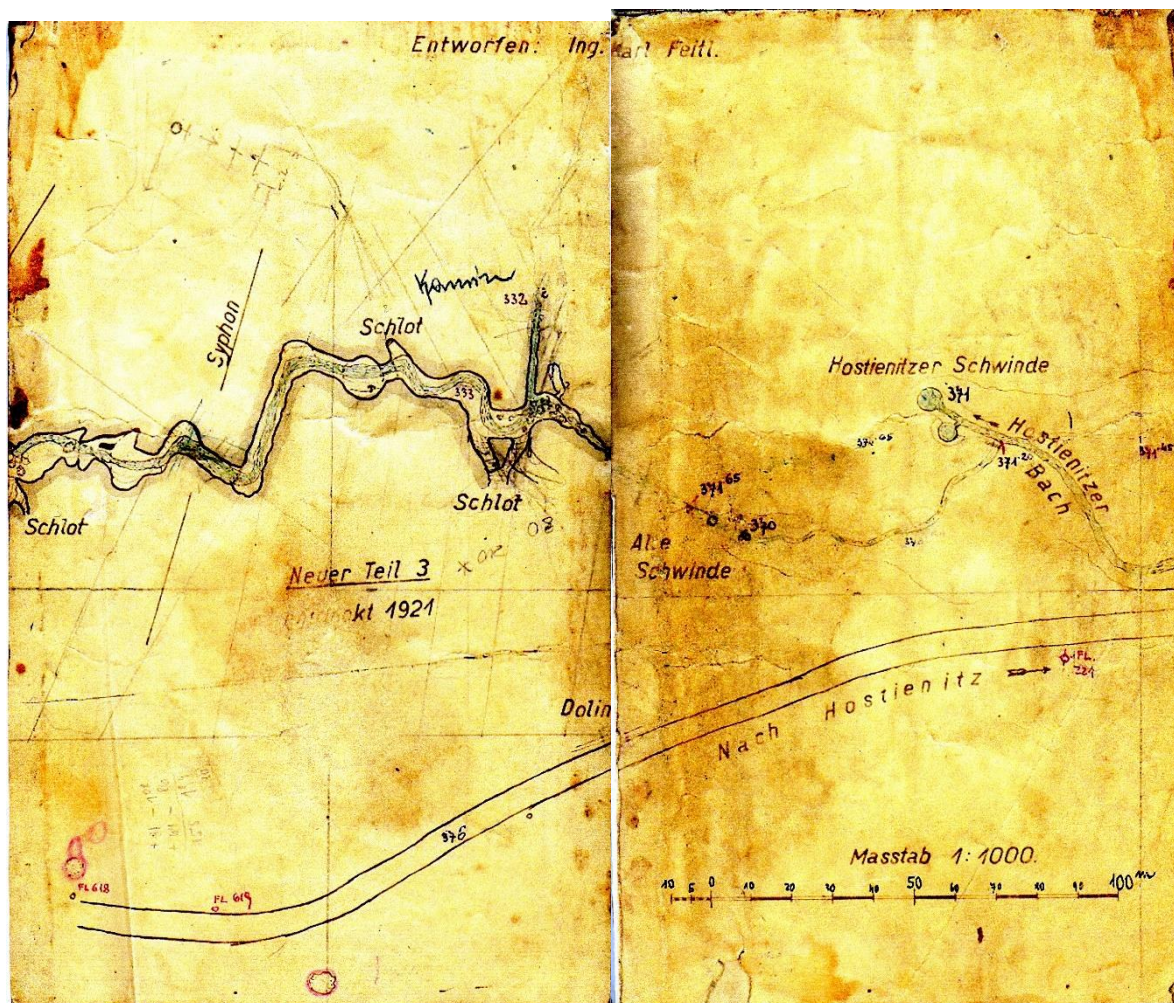
Co je velmi podivné, podobný (?) písek se nachází ve Zkamenělé řece, viz plánec na str. 11, koncový bod č. 13.

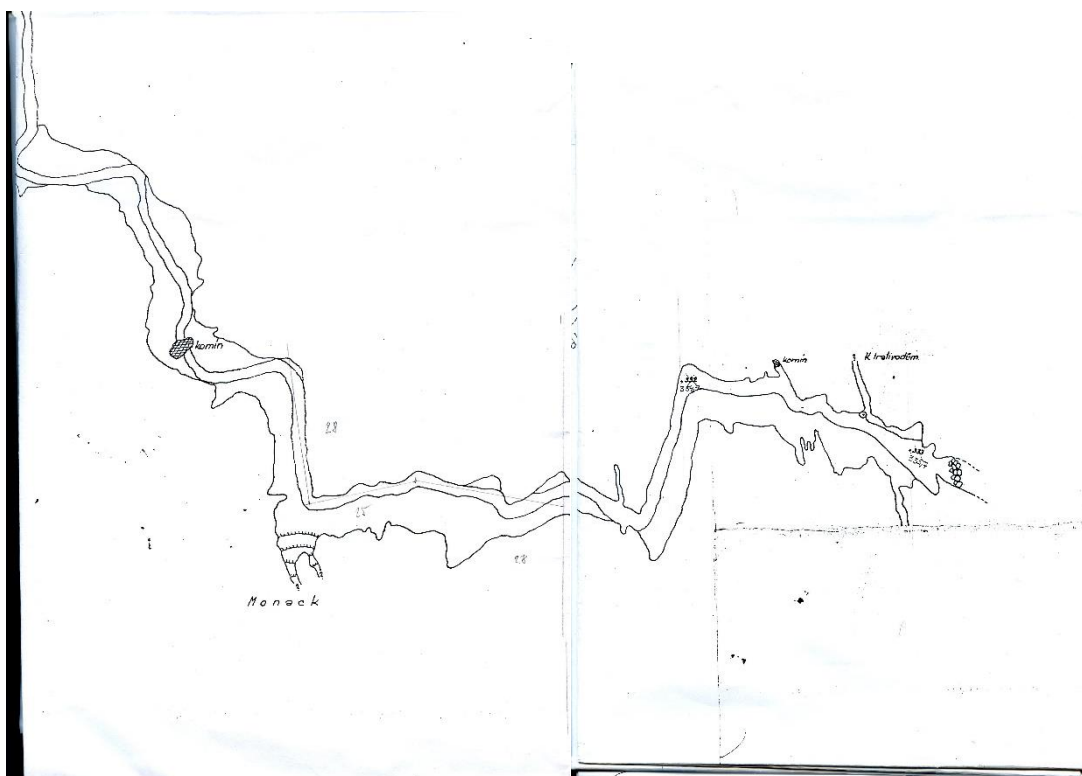
Někdy v zimě 1993/1994 se vedení ZO přihlásilo pět studentů, vysokoškoláků se zájmem o jeskyňářství. Dostal jsem je na starost a tak jsem se rozhodl (protože byla příhodná doba, počasí bylo stále, venku mrzlo, Nouackhův sifon byl vyschlý a tím byly přístupné koncové partie za ní), s těmi pěti v rámci výcviku táhnout polygon od Nouackhova sifonu do Sifonové chodby. Než jsme došli za Nouackhův sifon a začali měřit, uplynul nějaký čas. Když jsme se dostali k měření 17. pole azimutu, bylo tolik hodin, že pokud jsme měli stihnout poslední autobus jedoucí do Brna, museli jsme práci přerušit. Pokud se pamatuji, nedosáhli jsme ještě s polygonem do Sifonové chodby. Těch pět hochů potom už nikdy nepřišlo a já jsem mapování prostorů za Nouackhovým sifonem už nikdy neukončil. Buďto nebyl čas, nebo nebyly příhodné podmínky.

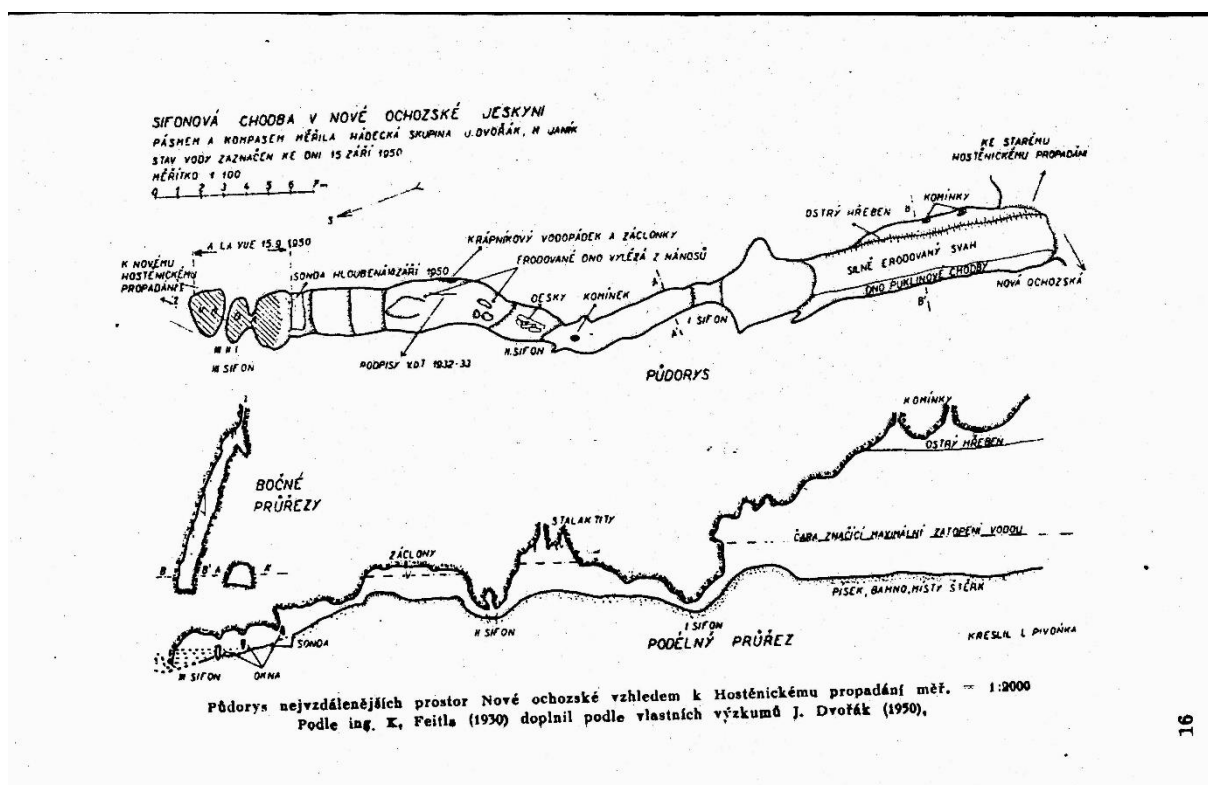
Tak mne jednou napadlo nakreslit polygon do Ryšavého mapy, abych viděl, jak daleko jsem s polygonem od Sifonové chodby. Jak to dopadlo, vidíte na obrázku výše. Podle mapy jsem s polygonem za Sifonovou chodbou, jenže já vím, že jsme se k ní nedoměřili. Od té doby si myslím, že mapy konce jeskyně jsou nepřesné. **Je zapotřebí to řádně zmapovat !**

Podívejte se se mnou, jak vypadá dosavadní mapování koncových partií jeskyně – jak to zmapoval ing Feitl (1923), Dr. Ryšavý (1944), Dr. Dvořák (1950), Dr. Himmel (1967), Dr. Burkhardt – Ing Eberhard (1970), Ing Hruška (1992), Dr. Himmel (2005).

Takhle to viděl ing Karel Feitl v r. 1923 (nahore) a Dr. Ryšavý v r.1944 (dole)

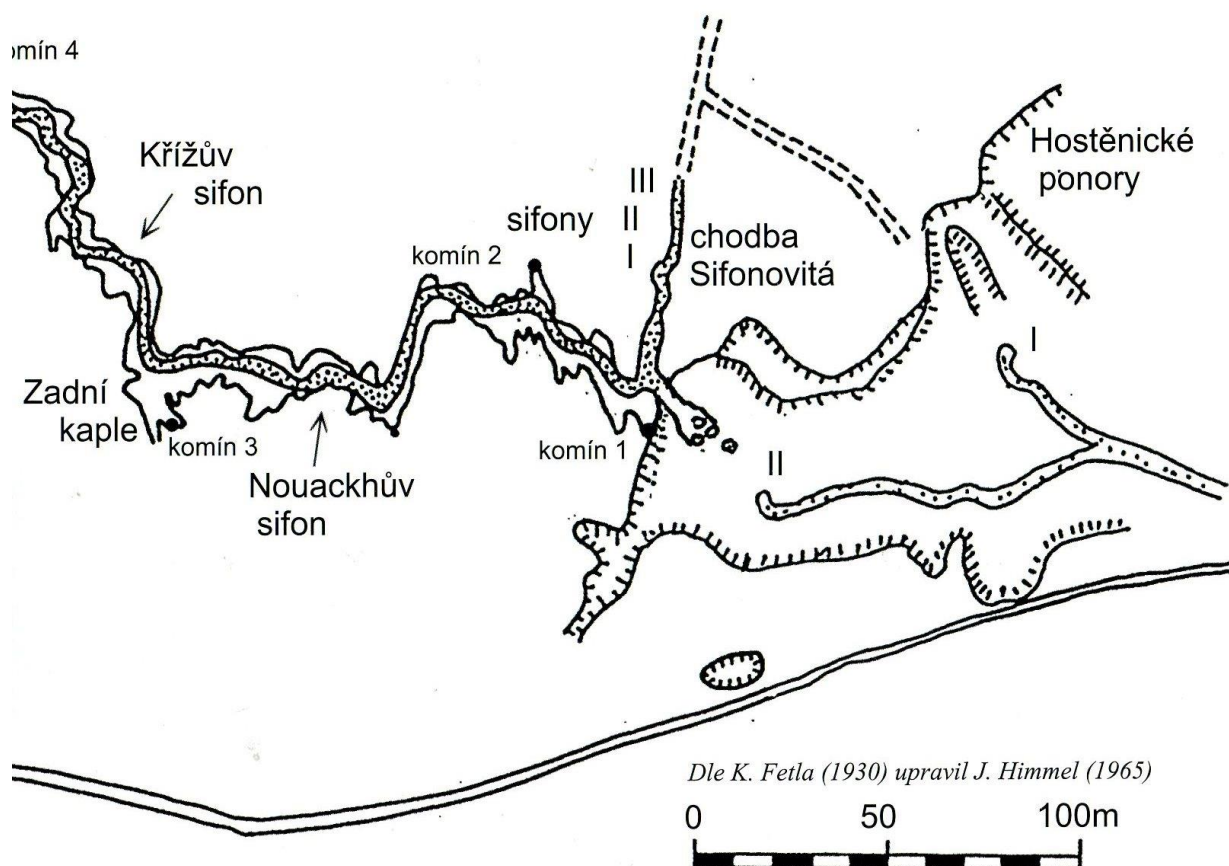

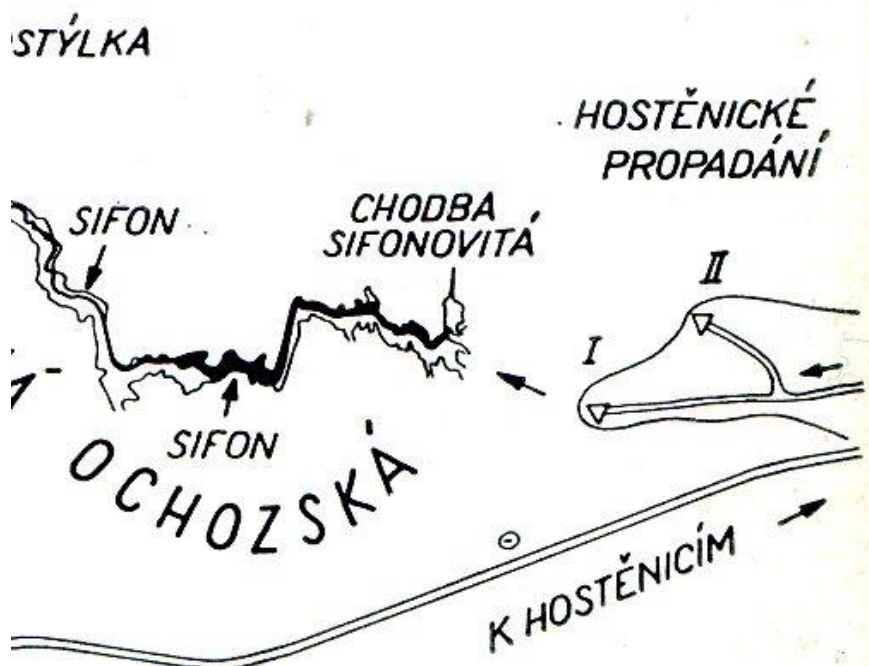

16

Mapka koncových partií Nové Ochozské chodby podle Dr. J. Dvořáka – r.1950. (Nahoře).

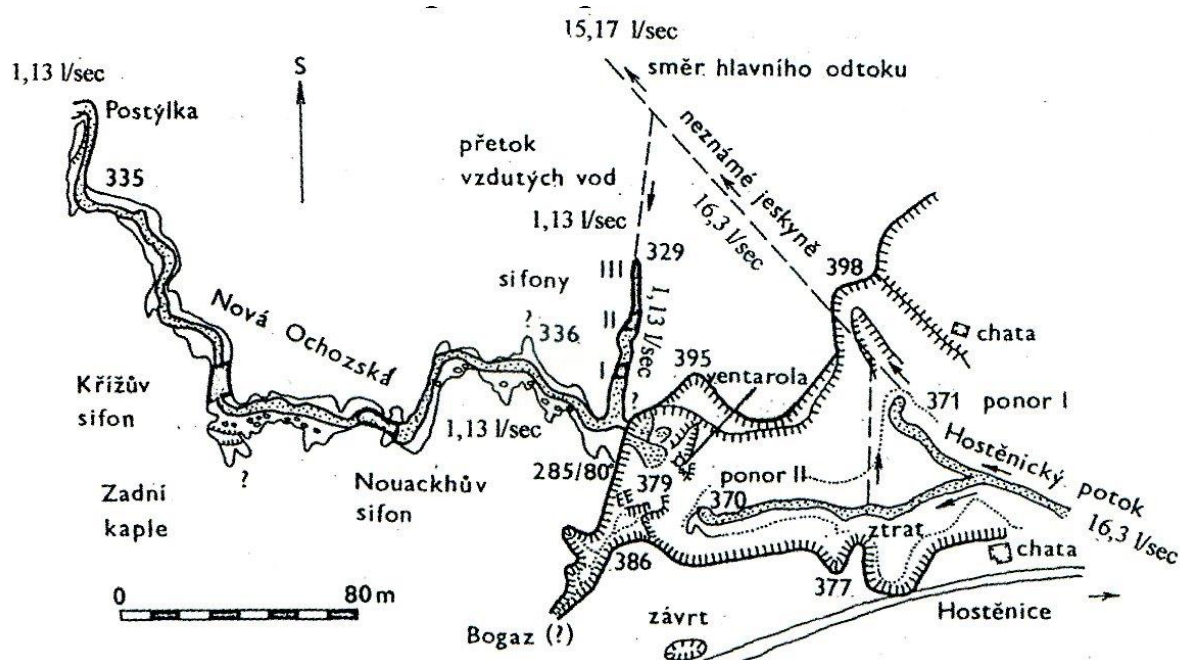
Mapka koncových partií Nové Ochozské chodby (výřez) podle Dr. J. Himmela r. 1965 (dole).

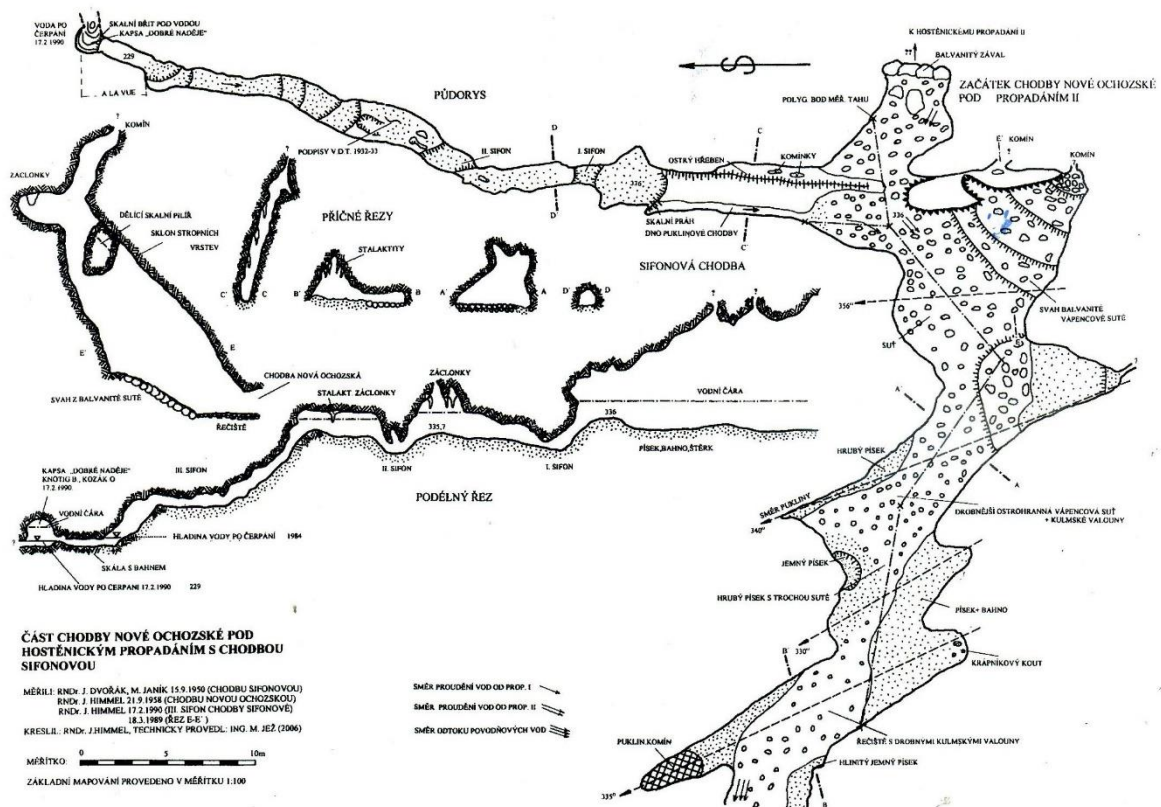

Mapka koncových partií dle Dr. Burkhardta a Ing Eberharda r. 1970 (nahore).

Mapka koncových partií Nové Ochozské chodby dle Ing J. Hrušky r. 1992

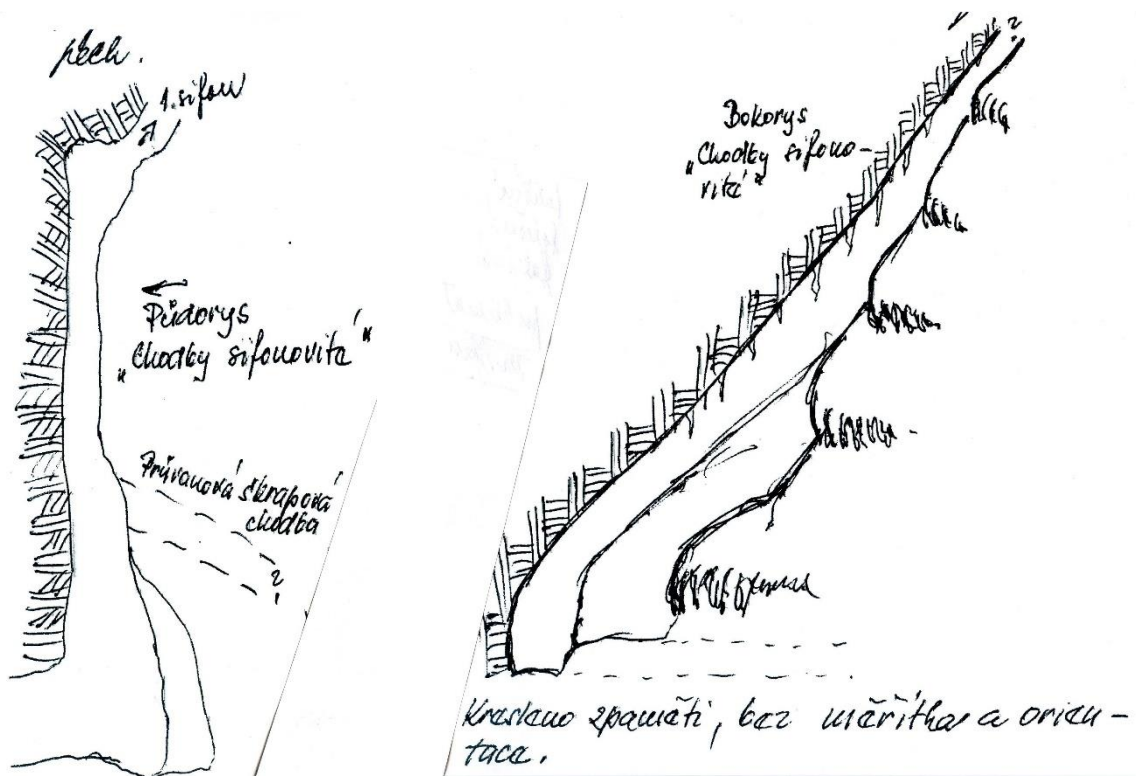

Upřesněná mapka koncových partií Nové Ochozské chodby, Dr. J. Himmel r. 2005

(chybí návaznost na zbytek jeskyně).

A ještě pár neumětelských náčrtů z mého archivu : Vlevo je půdorys, vpravo bokorys
„Chodby sifonovité“ (Bokorys je v podstatě průhled Chodbou sifonovitou).

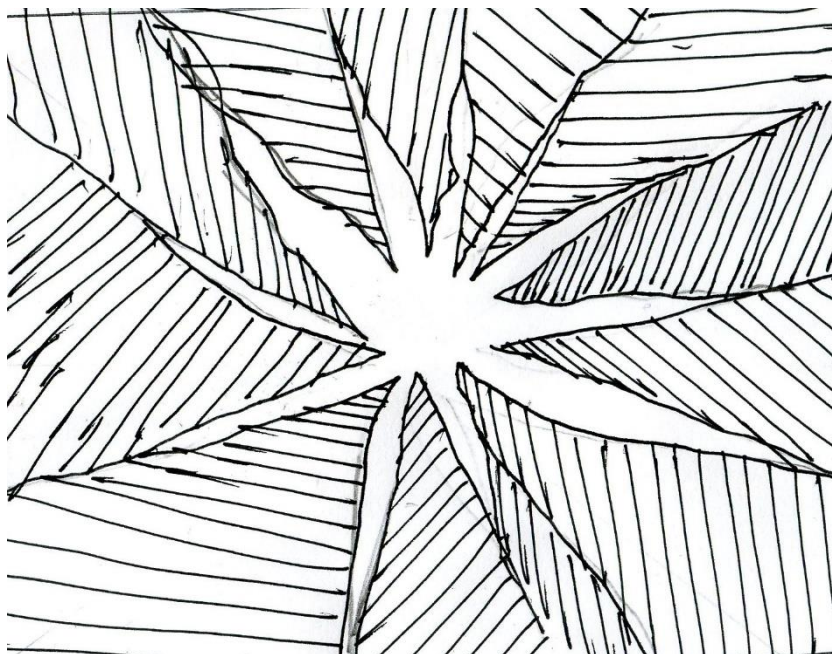

Jednou, když jsem byl v Sifonové chodbě a plnil jsem tam zadané úkoly, neměl jsem sebou fotoaparát a tak jsem si aspoň na koleně na kus papíru nakreslil to co vidím, pro pozdější uchování představy. Takhle nějak vypadá stěna Sifonové chodby před třemi koncovými sifony. Skalní strop je vyzdoben krápníky a stěna pod ním se jeví jako kaskáda sintrových náteků. Já jsem ale přesvědčen, že sintrové náteky stékají po balvanité suti a možná ji tmelí. Při osvětlení, které tam bylo k dispozici jsem se snažil zachytit i úhel spádu stropu a úhel spádu kaskády. (Jsem tak domýšlivý, že si myslím, že se mi podařilo zachytit skutečnost).

A ještě jeden zážitek ze Sifonové chodby. Při jedné z mých prvních návštěv v tomto prostoru (ještě s partou ing Dražila) jsem se náhodně sehnul pro cosi na dně chodby a ucítil jsem průvan. Zjistil jsem, že pod krustu jednoho ze sintrových náteků proudí z chodby vzduch. (Bylo to v zimě a venku mrzlo ! Zřejmě proudil teplejší (lehčí) vzduch z jeskyně a přísával přes Velké dómy chladný vzduch z údolí. Tato cirkulace zajišťuje dýchatelnost v celé délce Nové Ochozské chodby.

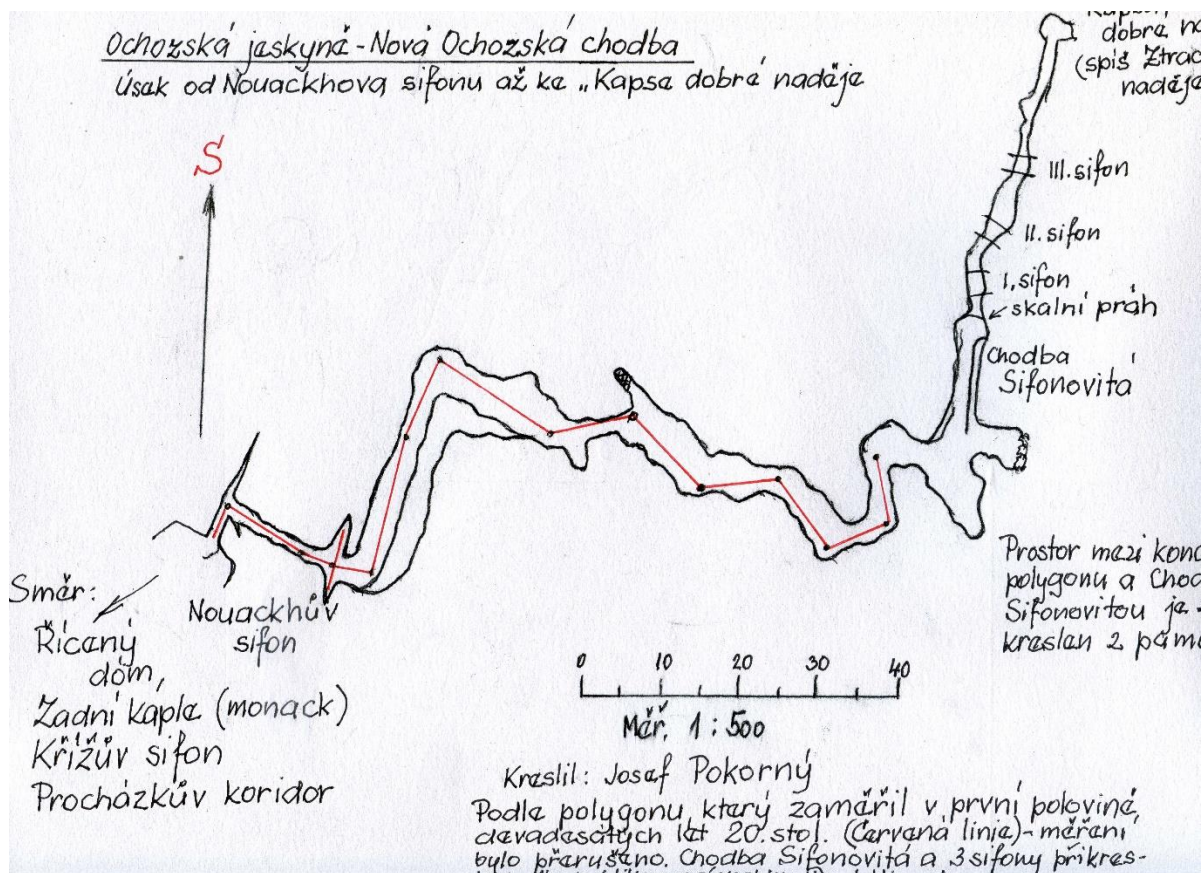
Vecpal jsem se tedy do plazivky průvanového kanálu ve snaze zjistit, kam to vede. Kam mi světlo dosvítalo – cca ve vzdálenosti 8 – 10 m se zdálo, že průvanový kanál přechází do vertikály. Stěny a strop průvanového kanálu tvořily kamenné, nepříliš silné vápencové desky, jako by poskládané vějířovitě. Jak to tam vypadalo vidíte na mém dalším náčrtu. Zřejmě tudy odněkud – za povodní proudí spousty tlakových vod, protože ty desky byly vybrázděny až do škrapových ostrin.

Když jsem se cpal dovnitř, měl jsem na sobě starou silonovou vatovanou bundu. Kanál se zužoval, až už jsem nedokázal se cpát dál. Tak jsem se vracel zpět do Sifonové chodby. Občas jsem měl pocit, že něco ryclo. Když jsem se do ní vrátil, zjistil jsem, že mám místo bundy jen na krku límec a od něj dolů plandal zapnutý zip. Z rukávů mi zůstaly na zápěstích jen manžety. Zbytek bundy zřejmě zůstal na těch „skalních nožích“, které tvoří stěny kanálu.

Už si to moc nepamatuji, ale přibližně takhle nějak vypadal průlez tím průvanovým kanálem. Už nikdy potom, když jsem v Sifonové chodbě byl jsem nezkoušel tam znovu vlézt. Ale jsem toho názoru, že je to cesta povodňových vod, nejspíš z 2. Hostěnického propadání na kótě 370 m nad mořem.

Toto je jen pár mých připomínek k tajemným místům v Ochozské jeskyni pro ty, kteří jednou nahradí současnou zestárnuvší partu, až tato parta vymře.

Text dole – pod měřítkem:

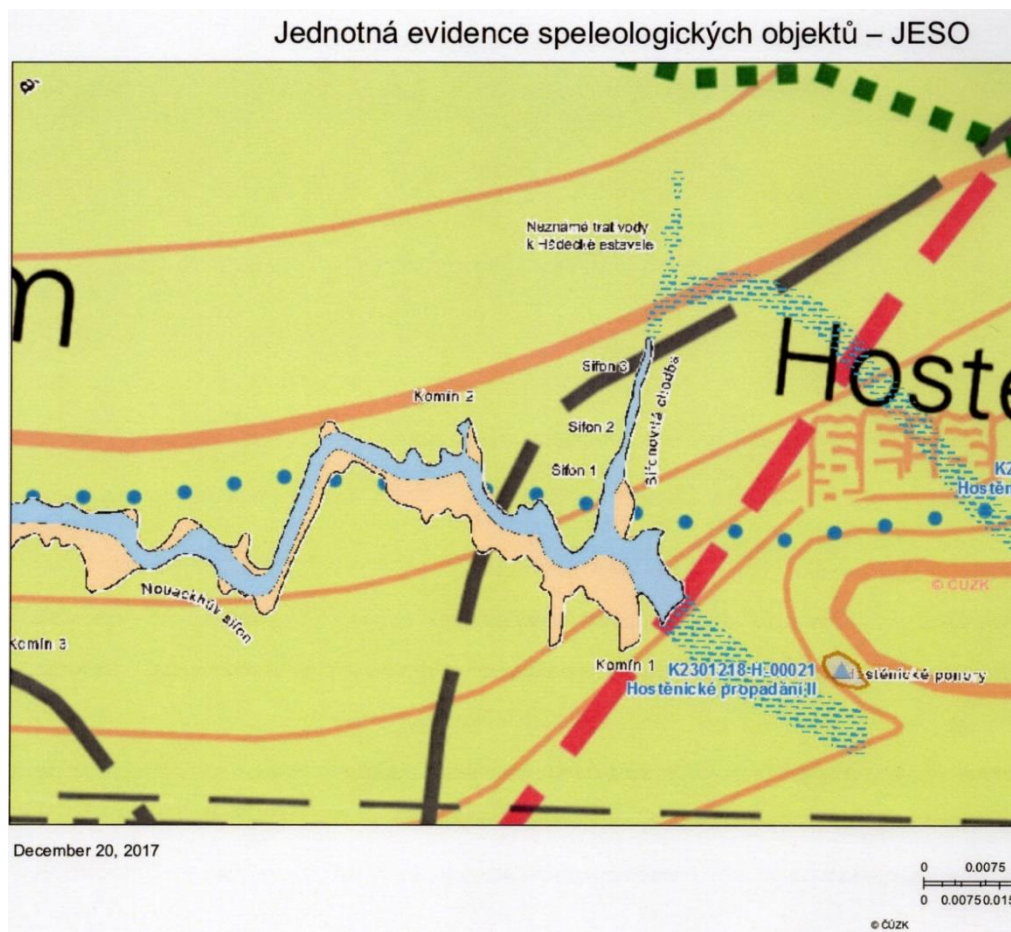
Podle polygonu, který jsem zaměřil někdy v první polovině devadesátých let 20. stol. (červená linie) a kdy měření bylo přerušeno, jsem tento polygon vkreslil do půdorysného plánu Dr. Ryšavého. Zakreslení Chodby Sifonovité a tří následujících sifonů jsem provedl dle publikované mapy, jejímž autorem je Dr. Himmel.

Plánek v měřítku se mi nevešel do skeneru. Proto písmo přesahuje.

Krátký prostor mezi koncem mého polygonu a Himmelovou mapou jsem vyplnil zákresem chodby tak, jak jsem si ji po létech pamatoval.

Třetí sifon končí nevelkým kulovitým prostorem, nazývaným „Kapsa dobré naděje“, ale spíš by se tato kaverna měla nazývat „Kapsa ztracených nadějí“, protože nikam nevede. Končí úzkou puklinou, ze které přitéká voda

Obrázek který předkládám by měl představovat prostor za Nouackhovým sifonem. Je to sice jen moje představa této partie. Tato partie by měla být tím, kdo se do tohoto prostoru následně probije první znovu přesně zmapována a porovnána s mým nákresem. Je to nezbytné pro poznání skutečného tvaru a podoby koncových chodeb. Všechny koncové plánky Ochozské jeskyně, které jsem předložil mi připadají nepřesné. Navíc je nutno promítnout nějaké místo Sifonové chodby na povrch radiomajákem, abychom přesně věděli, kde jsme!

Porovnejte tyto mapy. Moji mapu (dole) s mapou, kterou jsem dostal od RNDr A. Tůmy z ChKO (nahore).

